СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 281. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 2. грудня, 1929. VOL. XXXVII. No. 281. Jersey City, N. J., Monday, December 2, 1929. THREE CENTS.

БИРД ДОЛЕТІВ ДО ПОЛУДНЕВОГО БІГУНА

І ЩАСЛИВО ВЕРНУВ НАЗАД ДО ЛИТЛ АМЕРИКИ. З БІГУНА ПЕРЕСЛАВ РАДІО-ДЕПЕШУ ДО НЮ ЙОРКУ.

ЛИТЛ АМЕРИКА (Антарктика), 30. листопада. — Полярний дослідник Ришард Е. Бирд вернув зі своєї поїздки до полудневого бігуна. Ждали його повороту дуже нетерпеливо, бо довший час не було вістки і боялися, чи йому що не приключилося. Найбільше побоювалися за те, що не стане газоліни. Бирдови довелося боротися підчас лету з сильними вітрами й зужити більше газоліни, ніж було обчислене. Та все закінчилося добре.

Бирд і трох його товаришів почували себе в добрім настрою, тільки не могли вдержатися на землі, як висілй з літака. Та їх вхопили на руки й занесли серед окликів радости до будинку.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ПОЛУДНЕВИЙ БІГУН.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ПОЛУДНЕВИЙ БІГУН.

ЛИТЛ АМЕРИКА, 30. листопада. — Лет до полудневого бігуна й поворот тревали 18 годин. Над полудневим бігуном кружляв Бирд яку годину. Бачив довкола безмежні простори і повно гір та ледняків, що виглядали як гори. Все те блестіло в проміннях сонця і представляло вид, якого годі в життю забути.

Бирд летів дуже високо понад гори, які уявляли собою рівнож чудовий вид. Серед найвищих гір скинув мішок, в якім була пожива на 45 днів.

ГУВЕР ОДЕРЖАВ ПЕРШУ ВІСТКУ.

ВАШИНГТОН, 30. листопада. — Президент Гувер був дуже зацікавлений летом Бирда до бігуна. І дуже врадувався, коли йому передали з „Ди Ню Йорк Таймс" вістку, що Бирд дійшов цілі і вернув назад до Литл Америки.

Як відомо, всі відомости з Литл Америки одержує „Ди Ню Йорк Таймс", яка перебрала на себе велику частину коштів тої експедиції. Гувер був першою людиною, яка довідалася від „Ню Йорк Таймс" про удачний перелет Бирда, а рівнож і про його телеграму, яку він надіслав з самого бігуна.

З ЛЕТУ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

ЛЕТ ТРЕВАВ 16 ГОДИН. А ПІРІ ПОТРЕБУВАВ НА ЦЕ 429 ДНІВ.

НЮ ЙОРК, 30. листопада. — З летом Бирда до полудневого бігуна пригадують собі тепер його лет до північного бігуна, який він відбув у маю 1926 р. Тоді то перелетів Бирд 1,600 миль на протязі 16 годин. За той короткий час розслідив він територію, довгу 160,000 квадратових миль. Землю ту розсліджували давніше великі дослідники: Амундсен і Пірі. Той послідний застромив американський прапор на бігуні 6 квітня 1909 року. Про ту подію не знав світ 429 днів, бо не було ніякої комунікації між Піром і світом.

ДОСЛІДЖУВАЛИ ПЕРЕД БИРДОМ.

НЮ ЙОРК, 30. листопада. — Капітан Амундсен відбував подорож до полудневого бігуна в роках 1911—1912. Дорога тревала 97 днів, а була довга 1,738 миль. Амундсен вибирався в дорогу з того самого місця, де тепер находиться Литл Америка.

Капітан Роберт Ф. Скат перебув у 148 днях дорогу, довгу 1,545 миль. Дійшовши до бігуна, застав він там ріжні річи, оставлені Амундсеном. Скат загинув підчас повороту, будучи вже недалеко дому, звідки розпочав дорогу до бігуна.

ГИНУТЬ ВІД СТУДЕНИ.

НЮ ЙОРК, 30. листопада. — Завитала до нас небаряка зима. З усіх сторін доносять, що позамерзали люде від холоду. Наразі донесено про 10 таких случаїв.

ДЕПОРТУВАЛИ РОБІТНИЧОГО ЛІДЕРА.

ВАШИНГТОН, 30. листопада. — Сальмон де ля Сельва брав активну участь у протиамериканській пропаганді в часі революції в Нікарагві. За те його мали вивезти, американські маринарі і депортувати до стейтів. Сельва домагається тепер від департаменту стейту дозволу на поворот до Нікарагви. Разом з ним депортовано шістьох визначних Нікарагванців, між ними і редакторів, за те, що виступали проти окупації Нікарагви з боку американської маринарки. Так твердить Сельва.

НАСЛІДУЄ ГУВЕРА.

МЕКСИКО СИТІ, 30. листопада. — Нововибраний президент Ортиз Рубіо покидає Мексико, щоби відпочити по виборах, а рівнож, щоби втекти перед конференціями, якими його засипуватимуть зприводу того, що приходить до влади. Як Гувер виїхав у своїм часі по виборі до Полудневої Америки, так вибирається Рубіо до стейтів.

НЕДОВІРЯЮТЬ АМЕРИЦІ.

БУЕНОС АЙРЕС, 30. листопада. — Часопис „Ля Пенза" продовжує критику американської політики супроти Полудневої Америки. Каже, що Полуднева Америка не привязує ніякого значіння до пакту Келога. Бо як довго Америка держить силою воєнної окупації Гайті і Нікарагву, так довго годі вірити у пацифістичні ідеї Америки. Часопис той твердить, що Злучені Держави мішаються у внутрішні справи держав Полудневої Америки, попирають там вигідні для них партії та вибирають таких президентів, яких їм треба. Як довго Америка держить маринарів у Нікарагві, так довго рядить виключно сила.

ЖИД ПРО ЖИДІВСЬКУ ГІСТЕРІЮ.

Г. Ціберт, жидівський соціялістичний лідер з Польщі, говорив на конвенції Жидівської Соціялістичної Федерації в Ню Йорку про „політичний сіонізм". Він протестував проти жидівської масової гістерії з приводу конфлікту, який зайшов між Жидами й Арабами в Палестині. Расова ненависть, говорив Ціберт, може нанести Жидам великої шкоди як і рівнож бажання побудувати жидівську державу в Палестині, де більшість населення творять Араби. Ціберт являється представником антисіоністичної групи в Польщі, званої „Бундом".

ЕНДЕРСОН ВІДПРАВИВ ЗВИШ 300 УРЯДОВЦІВ.

Триста до чотириста урядовців відправило правительство Ендерсона зі служби провінції Саскачевану, відколи перебрало урядовання. Коли одначе котрий з них докаже, що він не брав участи в політиці, то буде поставлений назад на своє місце. Назначено комісію, котра має назначувати безпартійних урядовців. Таке оповістив премієр Ендерсон у своїй промові підчас обіду, який дали консервативні в Делайл, Саск., в честь свого посла Гівіна. Ендерсон сказав: „Головне питання у виборах було щодо публичних шкіл і слабість правительства Гардінера допровадила його до упадку. Ми здійснимо у всіх подробицях всі обіцянки, які поробили".

ШОЛОМ АШ НА ЧОРНІЙ ЛІСТІ.

Большевицький народний комісар освіти зарядив бойкот над знаним жидівським письменником Шолом Ашом, якому закидують, що його послідні виступи ціхуються протирадянським характером. Книгозбірні можуть визичати твори Шолом Аша лише таким особам, які викажуться посвідкою, що вони мусять користуватися цими творами для літературних праць. Для инших горожан Аш заборонений.

ШВЕЦЬ ЛІКАРЕМ.

В київськім суді відбувся процес проти шевця Колісниченка, який протягом 18 літ виконував лікарську практику, не маючи на це ніякої освіти ані кваліфікацій. Цей швець-лікар виконав понад 600 операцій на пацієнтах, з яких більше число померло. Колісниченко був членом комуністичної партії. Вислід судового процесу ще невідомий.

КРІВАВЕ ВЕСІЛЛЯ.

На весіллю в хаті Юри Мочернюка в Ковалівці, пов. Коломия, парубки побились із гостями з Мишина та вбили Михайла Миронюка. Буйних парубків арештовано, між ними Вінтонюка і Михайла Обрізку.

НИНІШНЯ МОЛОДЬ.

В одній з наших приватних середних шкіл для дівчат управа хотіла завести надобов'язкові години французької й англійської мови. Одначе до того не прийшло, бо ні одна учениця не виявила охоти записатися на науку одної з тих світових мов.

ПОЛЬСЬКІ УРЯДНИКИ.

У Вильні арештовано помічника-директора митниці. Його обвинувачують у приналежности до банди пачкарів, котра що року перевозила з Латвії до Польщі, без оплати мита ріжні цінности. Це принесло шкоду державі на 1 міліон долярів.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА КАРУ СМЕРТИ.

В Мейпл Крік, Саск., засуджено 16 листопада на кару смерти Германа Ревінського з Гемилтону, Онт., агента від одіння. Лава присяглих осудила, що він вбив свого колишнього працьодавця Давида Каца з Піктон, Онт., в червні 1928 р. і погребав в пісках в околиці Кармайкл, Саск. Процес тревав чотири дні. Був се вже другий процес Ревінського. Перший процес зачався був в червні сього року і тягнувся вже три дні, коли один свідок, полісмен з Венкувера, припадково сказав, що до Ревінського уживано погроз, щоби він признався. Через се справу перервано і зачато наново аж тепер.

Ревінський враз з Кацом збирали замовлення на одіння і Ревінський служив Кацови за помічника. В літі минулого року Кац цілковито зник і Ревінський нагло став заможним чоловіком та взявся до продавання одіння на власну руку. В процесі виступило 65 свідків.

ЕМІГРАЦІЯ З ПОЛЬЩІ ДО АМЕРИКИ.

З Варшави повідомляють, що з Польщі до Америки може виїхати цього року 6,504 осіб, хоч про виїзд цей старається 46,000 осіб.

ЖЕРТВА ЛЮБОВИ.

На лаві обвинувачених паризького суду опинився молодий селянин Крепен, який своїм виглядом збудив у суддів не дуже то миле враження: цей обвинувачений не мав ані носа, ані бороди, ані язика, а ціле лице його було страшною загоєною раною. Слідство виявило, що цей селянин любив жінку залізничого сторожа, а побачивши раз у її хаті ще одного любовника тої жінки, він застрілив свою любку, а опісля стрілив собі в голову, але так невлучно, що утратив бороду, ніс, язик та всеж залишився живим і мусить відсидіти 5 літ вязниці за вбивство жінки сторожа.

КОНСУЛЬ ЛАПЧИНСЬКИЙ ВИНЕН.

Ризький часопис „Сегодня" з 26. вересня подає, що „Кур'єр Червоний" домагається відкликання радянського консуля у Львові, Лапчинського, який поносить, по думці цього часопису, частину вини за виступи у Львові народнього комісаря освіти УСРР, Скрипника. Дальше пише ризький часопис: Виясняється, що Скрипник приїхав до Львова по дорозі з Берліна до Харкова і що на доклади, виголошенім в Укр. Науковім Товаристві ім. Шевченка, заявив він, що комуністична революція в Західній Україні приведе до обєднання Галичини з СРСР. Ця заява Скрипника викликала скандал, якому, на думку часопису, міг запобігти Лапчинський, котрий був обовязаний, не допустити до подібного виступу Скрипника у Львові.

ЖІНКА АРЕШТОВАНА ЗА СМЕРТЬ ЧОЛОВІКА.

В Ендрю, Алта., арештовано жінку Митра Єленюка. Обвинувачують її, що вона вбила свого чоловіка, якого найдено на дні глибокої на 80 стіп керниці, привяленого камінням. Трупа найдено 10 листопада і по двох днях слідства арештовано жінку. Вона оповідала, що її чоловіка утопили в керниці якісь два незнакомі, що прийшли на їх фарму.

УКРАЇНЕЦЬ — НАЙЛІПШИЙ СЕКЦІЙНИЙ ФОРМЕН.

Нагороду генерального менаджера за найліпшу роботу, яку зробив як секційний формен на західних лініях Канадійської Тихоокеанської Залізниці минулого року, признано Н. Власійчукови, формснови з Рестон, Ман. Нагороду доручив йому генеральний суперінтендент манітобського округа, Е. Д. Котерел. Щоби плекати сприт та звінтересовання у робітників, відповідальних за удержання дороги в порядку, залізнича компанія строїла сього року контест між секційними форменами. Хто найлучше попишеться, дістає нагороду в грошах. Нагород є більше число, — розпадає їх родместер і кождий суперінтендент. Сього тижня мають роздати сорок нагород самим форменам у Манітобі. Одначе найлучше на цілу західну Канаду, полисався формен Власійчук.

ПЕРШЕ МІСТО БЕЗ ЦЕРКВИ.

Як повідомляють із Москви, большевики закрили у Херсоні всі церкви і всі синагоги, а на їх місце заведено кінотеатри і комуністичні клюби. Тим чином Херсон є на Україні, а може і в цілім світі, першим містом, де нема ніякої святині.

ЗА ЗНЕВАГУ СУДІ.

Окружний суд у Чорткові засудив Семена Москалика з Будзанова, пов. Теребовля, на 1 рік вязниці за те, що він ударив каменем у голову судьо Адама Пайпера підчас судової розправи.

БАТЬКО І ДОЧКА ПІД КОЛЕСАМИ ПОЇЗДУ.

На стації Весела, недалеко Варшави, підчас руху поїзду хотів вскочити до воза Іван Гвоздзік і його дочка. В тій хвилині надіхала льокомотива іншого поїзду і заки машиніст запримітив дві особи на залізничних шинах і міг спинити паротяг, необережний батько опинився з дочкою під колесами поїзду і на очах пасажирів обидвоє згинули на місці.

РОЗСІЯНИЙ ЛІКАР.

У Фльоренції (Італія) занедужав на нирки у кишках учитель Іван Кареллі і в лічниці лікарі оперували його. Здавалося, що операція вдалася, бо недуга вчителя взагалі не була дуже небезпечна. Але після цеї вдалої операції здоровля пацієнта погіршилося значно і лікарі, не знаючи причини погіршення, почали другу операцію. Виявилось, що один з лікарів підчас першої операції через розсіяння й недоглядь залишив у кишках пацієнта свої операційні ножички. Друга операція не помогла і пацієнт помер, а його родина поставила необережного лікаря перед суд за вбивство сина.

ПІЛСУДСЬКИЙ СТАРАЄТЬСЯ РОЗІГНАТИ СОЙМ

ОПОЗИЦІЯ РІШИЛА НЕ ПІДЛЯГАТИ ДЕКРЕТОВИ ПРЕЗИДЕНТА ПРО РОЗПУЩЕННЯ СОЙМУ, А ВИБРАТИ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА ДЕРЖАВИ.

ВАРШАВА (Польща), 30. листопада. — Тут кружляють уперті чутки, що Пілсудський добув згоду від президента Мосціцького на розвязання сойму, коли він не затвердить воєнного буджету. Як відомо, президент Мосціцький поставлений на це високе становище Пілсудським і є його особистим приятелем та політичною іграшкою в руках Пілсудського.

Лідери опозиції заявляють, що коли би президент видав декрет про розвязання сойму, посли його не підчиняться цьому, а лишаться далі переводити засідання сойму. Притім вони говорять, що тоді виберуть нового президента республики.

„КЛЯСОВА ВІЙНА".

ЛИШЕ ЖЕБРАКИ ТА НЕРОБИ ПІДТРИМУЮТЬ КОМУНІСТИЧНУ ВЛАДУ. СЕЛЯН ДАЛІ ЗАСУДЖУЮТЬ НА РОЗСТРІЛИ.

МОСКВА (СССР), 30. листопада. — „Клясова війна" перекинулася вже й на район, з якого большевики були найбільше горді, бо там осягнено найбільше здобутків у напрямі заведення соціялізму. Це район Волоколамський на Московщині, в якому вже раніше закінчено колективізацію селянського господарства та впроваджено инші здобутки комуністичної революції.

Навіть і в цьому, вже здавалося цілковито комуністичному раю, знайшилися „клясові вороги куркулі". В селі Малий Голопер група селян зібралася на забаву. Між ними був присутній один фабричний робітник, що приїхав відвідати кревних з Москви. Підчас забави він виголосив промову про китайських імперіялістів, які захопили Східно-Китайську залізницю та гнетуть трудові китайські маси. Притім він зазначив, що комуністичну владу в Росії підтримують народні маси, а тому треба, щоб і в Китаю встановився такий саме лад. Його промову перервав один з „кулаків", котрий був на забаві. Він зауважив, що комуністичну владу в Росії підтримують лише нероби та жебраки, бо вони дещо мають від комуністичного ладу. Це послужило матеріялом для притягнення до суду пятьох „кулаків" за „контр-революцію". Тепер суд засудив одного селянина на розстріл, а чотирох на вязницю.

КОМУ БУДУТЬ НАЛЕЖАТИ ЗЕМЛІ ВІДКРИТІ БИРДОМ?

ЛОНДОН (Англія), 30. листопада. — Велика Британія з пильним заінтересуванням слідкує за відкриттям Бирда на південному бігуні. Вже тепер в Англії ставлять питання, кому мають належати всі ті нові землі, які знайде там Бирд, а які можуть бути багатими на залізо, вугіль та инші мінерали. Право на ці землі може стати предметом спору між Англією й Америкою вже на найблизшій морській конференції.

ПОЛІЦІЯ Б'Є АРЕШТОВАНИХ.

ПРЕМІЄР ФРАНЦІЇ ОБІЦЮЄ В ПАЛАТІ ПОСЛІВ ПОКАРАТИ ВИНОВНИХ ПОЛІЦАЇВ ЗА ПОБИТТЯ АРЕШТОВАНИХ.

ПАРИЖ (Франція), 30. листопада. — В Парижі поліція арештувала Болгарина Алмазова, підозріваючи його в убивстві одного мешканця Парижа. Спочатку він був запрошений на поліційне слідство як свідок, а потім його почали обвинувачувати в убивстві.

Допитуючи його, поліція тяжко катувала 53 години. На скаргу Алмазова міський лікар ствердив, що він тяжко побитий. Палата послів домагалася від премієра-міністра Франції Тарде покарання поліцаїв, виновних у побиттю арештованих. Тарде прообіцяв скоро розслідити всю цю справу й притягнути до відповідальности тих поліцаїв, котрі побили арештованого.

ЛІГА НАЦІЙ НЕ БУДЕ ВТРУЧАТИСЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 30. листопада. — В колах Ліги Націй задоволені тим, що між Китайцями й Росією почалися безпосередні переговори в справі полагодження конфлікту ізза Східно-Китайської залізниці. Відхід російських військ з Манджурії та початок безпосередніх прелімінарних переговорів між обома ворогуючими сторонами виключає необхідність втручання в російсько-китайський конфлікт Ліги Націй, або якої окремої держави.

ВЕЛИКІ ПЛЯМИ НА СОНЦІ.

ПАРИЖ (Франція), 30. листопада. — З обсерваторії, яка положена недалеко Бордо, повідомляють, що на сонці зявилися небувало великі темні плями. Декотрі з них можна бачити навіть простим оком через задимлене скло.

Розміри цих плям і час появлення їх є незвичайним явищем, що викликає на землі великі атмосферичні пертурбації. В одних краях землі вони викликають велику спеку, в инших небувалі бурі, дощі, і т. п.

ЕВАКУАЦІЯ КОБЛЕНЦА.

КОБЛЕНЦ (Німеччина), 30. листопада. — По десятьлітньому перебуванню в Кобленці французьких окупаційних військ, сьогодня вони звільняють місто. Всі міські й громадські установи, бувши заняті ріжними французькими воєнними установами, тепер передані до рук Німців.

PHONE „SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬЩА КОТИТЬСЯ

Кріза в Польщі, що почалася з нагоди буджетової сесії польського сойму зі замкненнем сесії не покінчилася.

Видно се з дальшого перебігу подій, що слідували по замкненню сойму. З Варшави, приміром, телеграфують у нюйорський дневник „Таймс", що диктаторська камариля Пілсудського не думає далі толерувати соймової опозиції та що президент Польщі, Мосціцкі, готов навіть розвязати сойм, як він тільки збереться на сесію дня 5. грудня, а не покаже кращої улеглости супроти уряду. Опозиція проти диктатера знова собі заповідає рішучий крок проти Пілсудського; кажуть, що опозиційний сойм на случай розвязання не прийме розвязання, але уконституеться наново та буде радити проти волі президента. З огляду на то, що в Польщі сойм вибирає президента, сойм мігби навіть зложити Мосціцького з уряду та вибрати на його місце другого президента. В сьому соймі будуть у першу чергу радити соціялісти, що становлять ґрупу опозиційного провідника Дашинського, але вони сподіються, що й селянські посли теж прилучаться до акції.

Того рода протест зі сторони розвязаного парляменту не бувби нічим оригінальним. Тут польський сойм наслідувавби тільки першу російську державну думу, котра, розвязана царем у 1907. році, зібралася наново в Виборгу, в Финляндії, та обявила, що вона далі радить. Царський уряд тоді переарештував сих членів думи, що брали участь у виборській думі. Цікаво тепер, чи Пілсудський, котрий боровся колись проти царя, візьметься проти опозиційного сойму до таких самих средств, яких його колишній ворог вживав супроти своєї опозиції.

З нагоди сих спекуляцій набирає немалого значіння стаття берлінського „Форвертса", котрий писав з нагоди відомої афери в соймі при отворенню сесії, що ґрупа Пілсудського приготована була до кровавої розправи з послами, що офіцири кромі шабель і револьверів мали ще батоги, очевидно, призначені на послів; що вони приготовили ратункове поготівля для лічення послів, що мали бути побиті. Польський посол у Берліні підняв був з приводу сеї статті протест перед німецьким урядом, чим причинився до розповсюднення статті по всему світі.

Скілько правди в донесеннях, чи правду пише „Форвертс", чи дійде до крізи вже 5. грудня, чи може її знова відложать, — на всякий случай се річи не зміняє, що Польща стоїть перед поважними нутрішними потрясеннями. Держава котиться по похилій площині. На польському політичному обрію не видно нікого, що бігби її з політичної анархії вратувати.

А. Тибурський.

МІЖ ЕСЕРАМИ.

(Докінчення)

Očікувати направи згори не приходилось, бо протягом декілька місяців засідання головного комітету зовсім не скликались. Направи очікувати можна було лише від низів, від „хлопців", як називав їх сам М. Шаповал. І не дивно, що збори празької організації ц. р. в травні місяці були одноголосним виявом рішучої критики й невдоволення з діяльности провідників М. Шаповала й Н. Григорієва, що довели організацію до катастрофального стану; вказувалися конкретні методи ратування організації взагалі і Робітничого університету зокрема. Понеже на ці збори і М. Шаповал і Н. Григоріїв не зявилися — ухвалено було винести рішення після вислухання пояснень обох провідників. На продовженні цих зборів був присутній лише Н. Григорієв, але він замісць того, щоб вказати шляхи направи — обмежився кілька-годинними закидами на адресу провідників Українського Комітету й Робітничого Союзу, що на попередніх зборах виступали з критикою діяльности організації. Рішень по суті цих непорозумінь — знову не винесено, відкладаючи їх на на окремі збори. Але наслідки голосування при виборах до Управи празької організації, які теж були на порядку денному зборів, — були вже показними: кандидатуру Н. Григорієва на голову організації значною більшістю голосів відкинено.

Після цього почалася „соціялістична війна". На другий день після цих зборів — на засіданню неповного головного комітету шаповалівців, розвязано празьку організацію, а членів її виключено з партії, в тому числі й членів самого головного комітету Куликівського та Клименка. (Льоґічно повставало питання й про правоплатність членства самих провідників М. Шаповала та Н. Григорієва, бо й вони були членами празької організації, яку розвязали). Зараз же після цього були негайно звільнені Н. Григорієвим — керуючий справами Робітничого університету, що дозволив собі на партійних зборах вказувати на катастрофальне становище університету, завідуючий бібліотекою Соц. інституту, що на партійних зборах критикував провідників, секретарка музею архіву за те, що не виступала в захист провідників і рішуче не визначила свого відношення до критики діяльности партії. Слід зазначити, що остання мала дитину в школі і хорого на сухоти чоловіка в санаторії; однак це після практикованих Григорієвим засад „соціялістичної" охорони праці — не перешкаджало **негайному** її звільненню.

Міжтим „розвязана" празька організація в дісности продовжувала існування й зажадала скасування неправного рішення головного комітету. Заразом есерівські робітничі організації в Німецькому Яблінному, Цвікові та Мімоні повідомили головний комітет, що рішення про розвязання празької організації вважають неправним і шкідливим й зажадали скликання партійної конференції, на що дали свою згоду подєбрадська й празька організації.

Однак конференції не скликано просто тому, бо на конференції упалиб теперішні стовпи організації й засуджена булаб їх діяльність. На це вказує обставина, що делеґатський зїзд Робітничого Союзу, відбутий в червні, пройшов уже під впливом опозиції; 63-ма мандатами з 68 присутніх вибрано управу з опозиції (Клименка, Куликівського, інж. Журжу, інж. Клименка й Миценка) так, що Григорієву прийшлось валишити делегатський зїзд.

Тоді то робітничі есерівські організації в Мімоні, Цвікові та Німецькому Яблінному доручили скликання партійної конференції празької організації. Остання поклипала її в липні б. р., запросивши на конференцію всіх членів партії перед конфліктом, в тому числі звичайно й провідників. Та Шаповал і Григорієв на конференцію не зявилися. Тоді то вибрано новий виконавчий комітет партії в складі Куликівського, Клименка Л. і Мезінцова і цілковито засуджено Шаповала та Григорієва і порвано з ними всякий звязок.

Нова організація вжила заходів до скликання надзвичайних загальних зборів Українського Комітету, на яких малось вибрати нові органи посудити діяльність члена комітету Григорієва, що відвідав Міністерство Закордонних Справ і подав неправдиві відомости про працю комітету, в складі якого опозиція рівнож була в перевазі. Передбачаючи рішення загальних зборів Комітету, Григорієв і Шаповал та ще декілька членів Комітету подали заяви про вихід із Комітету. І дійсно збори виключили їх з Комітету та й вибрали нову управу в складі проф. Швеця, Клименка Л., Куликівського інж. Журжи і Мезінцова. Як бачимо, методи роботи М. Шаповала і Н. Григоріїва осуджені навіть самими їх партійними товаришами, в тому числі й робітництвом, які довгий час завзято боролися проти тієї громадської опінії, якою оточені були ці два діячі.

Таким чином еміґраційна партія есерів, позбавлена реального українського оточення, позбавлена можливости перевірити свої здобутки, хиби, громадську життєвість в українських масах, дійшла до катастрофи і програмово й орґанізаційно.

В останній редакції програми накопичена сила протиріч і неясностей в сфері народньо-господарській; в ділянці національній бачимо відступ з дотеперішних позицій (Ліґа Нового Сходу) а в політичній частині такі абсурди як диктатура, трудова демократія, соціялістична демократія тощо. Щодо організації — то є ми свідками повного розбиття й розпорошення. Тепер формально існує вже три організації есерів: організація під проводом Куликівського, Клименка Л. і Мезінцова, друга під проводом Богацького й Паливоди, і третя Шаповала й Григорієва. Останні, звичайно, з громадського життя й після останньої поразки не відійшли й продовжують оперувати старою назвою. Найважнішою є ще перша ґрупа, що має в руках „Український Комітет" і „Робітничий Союз". Слід однак зазначити, що в складі „Робітничого Союзу" є люде ріжних політичних переконань, зокрема досить поважне число й українських націоналістів. Перспектив на ширшу політичну акцію ця ґрупа есерів не має, хочби із-за браку відповідних провідників.

Ґрупа Богацького й Паливоди протягом останніх років на політичному форумі нічим себе не виявила й обмежувалась роботою в „Громадському Виконавчому Фонді", головою якого є Богацький.

Спроби Шаповала досягти обєднання з цією ґрупою кінчились завжди невдачею, бо ґрупа аж занадто пізнала на собі властивости Шаповала після розламу в 1925. р., коли на сторінках „Нової України" були безпідставно кинені їй закиди в громадській крадежі кіоску бувшої „Української Хати"; остання спроба обєднання переведена була 28. жовтня біж. року, але скінчилася фіяском.

Годі очікувати якоїсь раціональности в існуванні таких ґруп, які служать наглядним прикладом, як не повинна бути ведена партійна робота; хіба тільки це може виправдати їх тимчасове місце в українському політичному світі до часу, доки вони по силі інерції не скотяться на сам його спід.

Коли залишились ще між есерами молоді люде з справжнім революційним поривом, безкомпромісові у своїх національних почуттях, що чинно хочуть прислужитися справі українського визволення й добробуту українських мас, то хай скорше вийдуть з дотепершнього багна в якому потопають. Навколо себе знайдуть нові шляхи, де і гасла й організаційні форми і методи революційної боротьби і внутрішні відносини — все підпорядковане й керується вищою метою, а не розгнузданою волею пережитих одиниць.

НА ТЕМИ ДНЯ.

ЯК ВОНИ ГОСПОДАРЮЮТЬ.

Багато галасу роблять большевики біля „тракторизації" сільського господарства на Радянщині. Коли набудуть за кордоном якогось трактора, то по десять разів на всі лади виписують у своїх ґазетах чорними літерами про „здобутки пролетарської влади".

Старанно збирають на „купівлю тракторів" також і серед несвідомої національно української еміґрації в Америці большевицькі прихвостні. Ось тепер прилетіли до Америки радянські летуни й знову давай збирати при тій нагоді „на трактори". Звичайно нікому не відомо, скільки зібрано на трактори, коли й куди будуть післані ті трактори, якщо взагалі вони будуть післані та куплені, бо большевики, що так кричать завжди про публичну громадську контролю, нікого не допускають до контролі того, що вони самі збирають, або що вони одержують від ріжних своїх „покровителів". Це велика „партійна таємниця", якої не можуть знати не лише ті, що давали, але й партійний загал.

Витано й збирано на привітання радянських летунів в Америці чималенько грошиків. Збаламучені комуністичними ідеями, затуманені неправдою про „народну й робітничу владу на Радянщині, деякі й з Українців давали свій трудовий гріш „на привітання" летунів. А коли прийшло до привітання, то Українцям сказали стояти десь далеко позаду так, що й через побільшуюче скло вони не могли побачити „героїв радянських летунів". Ближче були ріжні інтернаціональні комуністичні організації, в яких завжди верховодила все одна й тасама, добре відома Українцям народність.

Хтось і якісь комітети розпоряджали прибутками від тих „зустріч" і хтось звіти з тих прибутків буде знати, але ніколи не довідається український робітник, куди вжито його гріш, який він склав на привітання „таваріщей с Масквн". Йому комуністичні ґенерали говорять: „Не пхай свого носа, товаришу хлопе, до партійних таємниць". Здається, що за гроші, зібрані на це прийняття можна булоб дійсно купити трактор для українського селянства не лише на Радянську Україну, але й у Галичину, чи на Волинь для якоїсь селянської кооперативи, чи відповідної організації.

На Радянщину вже навезли „так багато тракторів", як пишуть тамошні ґазети, що для них не вистарчає ні бензини, ні запасових частин, ні олію для смарування, ні людей, які ними можуть вправляти, ні навіть плуґів. А тому трактори ржавіють і спокійненько собі відпочивають скрізь по „колхозах", „совхозах", а то і просто біля будинків ріжних комітетів та комуністичних ... станов. Подекуди в них несуться кури, хоч тим використовуючи трактори „для потреб сільського господарства".

Ґуннар Ґуннаресон.

СИН.

Ісляндська новеля.

(Гунар Гуннаресон, автор цеї новелі, родився 1889 р. і є найбільше оригінальним письменником Ісляндії. Його твори перекладено на богато европейських мов. Студіював у Данії, де й осівся та здобув собі славу в данській літературі. Зачав писати поезії, та скоро покинув їх і віддався прозі. В ісляндській мові написав він много новель і оповідань з ісляндського побуту. Літературну славу завдячує він більше романам, з котрих найзамітнішим є „Гість одноокихˮ).

Батько з сином мешкали разом, трохи дальше за малим селом рибаків. Обидва мали тесаме імя: Сньолфур — старий Сньолфур і молодий, так називали їх усі. Один другого називали вони Сньолфур, без ніякого додатку. Так вони привикали і думали, що як мають тесаме імя і називають ним один другого, то чуються ближчими, більше звязаними один з другим.

Старому Сньолфурови минуло вже пятьдесять літ, а молодому Сньолфурови ледви що доходило дванацять років. Ніколи вони не розлучались. Один не робив кроку без другого. І так було це відтоді, відколи памятав молодий Сньолфур.

Щодо старого Сньолфура то він памятав, як ще перед тринацятьма роками був властителем великого господарства, мав добру жінку і трох здорових та жвавих дітей. І несподівано постигло його нещастя. Вперед загостила слабість між худобу і покосила її наче в мигу ока. Зараз по нім заслабли діти на коклюш і повмирали в такім короткім часі одно по однім, що всіх поховано у тімсамім гробі. Щоби поплатити всі видатки, Сньолфур мусів продати хату і землю.

Тоді купив він цей малий шмат землі в оселі рибаків, построїв своїми власними руками колибу з двома кімнатами, зробив собі сам без жадної помочі шопу, а за гроші, що йому ще остались, купив собі човен.

Тепер почалося для нього і для його жінки життя, повне горя та злиднів.

Правда, що і перед цим нещастям привикли вони до праці, але тоді не знали вони ніколи, що то біднота і безнастанна журба за щоденний хліб. Поживу треба було витягати з дня на день з глибини моря, як то говорилось серед рибаків. Та море оказувалося часто скупим для них, так, що неодного вечера бідні люде лягали голодними. Щодо одежі, то ніколи не було в них зайвої одежини.

Жінка Сньолфура ходила літом майже що дня на роботу до сільського купця, що займався сушенням риби. Цю роботу робилося на дворі на сонці, а за малу плату, яку вона діставала, також не можна було богато придбати для господарства.

Всьо, що могла ще зробити ця бідна жінка, було те, що породила малого Сньолфура, вибрала йому імя і вмерла. Від того часу отець і син осталися самі.

Молодий Сньолфур споминав неясно якийсь страшний час, коли то дні проходили йому в самітній колибі, наче безперериввий ланц плачів, стогонів і розпучливих криків. Не було нікого, хто міг би ним опікуватися в діточих роках його життя, коли він не міг ще виходити на море. Батько, старий Сньолфур, виходив рано з дому, привязував його до ноги свого ліжка, або розсував всі річи в кімнаті, щоби він міг суватися по підлозі. Дитини не було з ким лишити дома, а отець мусів ходити на море, щоби роздобути для себе і для дитини сяку-таку поживу.

Богато ясніше споминав молодий Сньолфур чудні сонішні дні, які він проводив на морю. Він сидів у передній части човна тоді, як старий Сньолфур ловив блискучі риби і кидав їх у барку. Бували також і дні, що стискали йому серце своїми гіркими споминами, сумні дні, коли небо плакало, а старий Сньолфур мусів сам виходити на риболовлю.

Вкінці і молодий Сньолфур виріс уже на стільки, що міг і в негоду виходити на море враз з старим Сньолфуром.

Відтоді вони не розставалися більше і на хвилинку. Навіть пять мінут не міг бути один без другого. Як один пробуджувався в ночи, то і другий пробуджався; як один мав неспокійний сон, то і другий не міг замкнути ока.

Подумав би дехто, що вони мали дуже богато до говорення і тому так не відлучались один від другого. Та в дійсности воно не було так. Вони знали себе надто добре і один до другого мав надто богато довіря, щоби відчувати потребу розмови. Проходили навіть цілі дні, в котрих вони обмінювалися між собою заледви двома-трома словами. Їм вистарчало те, що вони відчували себе один побіч другого. І їм було досить тільки на себе поглянути, щоби чудово зрозуміти один другого. Однак між тими кількома словами, що вони говорили до себе, було одно речення, що все повторялося, речення, яке старий казав молодому Сньолфурови. Це речення звучало ось так:

„Першим обовязком чоловіка є давати кождому те, що йому належиться, не бути нікому нічого винним, а все инше оставляти на волю божу".

Тому воліли вони голодувати, ніж купувати щонебудь на борг. Вони робили собі самі одежу із старих міхів і носили її, доки не пірвалася до послідної нитки і то тільки тому, щоби не брати в борг.

Инші селяне були повад міру задовжені і плагили купцеви від часу до часу так, що ніколи не збувалися довгу.

І так, на скільки міг собі нагадати молодий Сньолфур, тільки вони два не були задовжені. Правда, перед його народженням мав старий Сньолфур, як кождий инший, у купця біжуче конто. Про це однак молодий Сньолфур нічого не знав.

Обидва старалися заощадити щонебудь літом, щоби не бідувати зимою тоді, коли устававала риболовля і коли ізза морозів і бур не мож було виходити на море.

Вони солили і сушили рибу, як запас на зиму, а дещо продавали купцеви, щоби мати гроші на закуп инших річей.

Та все таки майже кождої зими йшло їм дуже тяжко, бо не ставало запасів, які вони назбирували, і кождої весни мусіли вони раз більше, а раз менше голодувати.

Усе вони ходили на риболовлю що дня, коли тільки позволяла погода, всеж також верталися часто з голими руками, або з малою рибкою на дні човна.

Але вони не нарікали ніколи. Все були в тімсамім душевнім настрою. Як молодий так і старий сповняли свої обовязки з тимсамим правдивим супокоєм, як у нещастю, яке їх не покидало, так і в тій крихітці рідкого щастя.

Однак вони нікому нічого не були винні! І тоді, як їм приходилося голодувати, то в душі потішалися надією, що як вони сьогодня не мають що їсти, то може удасться їм зловити більше риби завтра, або навіть позавтра.

Коли приходила весна, то вони були бліді на лиці і тяжко засипляли. Часом лежали цілими годинами, не можучи замкнути ока.

Саме такої весни — а було тоді холодно, кождого дня дощ і вітер, — упало знову нещастя на голову старого Сньолфура. Одного ранку, заки ще розяснилося на день, забрала лявіна колибу і закопала в снігу батька і сина. Молодий Сньолфур тільки чудом міг вилізти зпід купи снігу, що його закрила. І коли він побачив, що не може сам винайти старого Сньолфура, пішов у село за помічю. Однак поміч прийшла запізно. Коли старого Сньолфура витягнули зпід снігу, він був уже мертвий.

Мертве тіло приперли до скали. За ним мали прийти пізніще сани, щоби його забрати відси в село.

Молодий Сньолфур стояв коло батька цілими годинами і гладив голову старого Сньолфура. Звичайним голосом шептав він щось, чого ніхто не розумів. Але не плакав. Люде, що прийшли на поміч, говорили, що це якийсь дивний хлопець, що не плаче, і з цеї причини сердилися на нього. Вони не могли собі представити, як дитина може бути такою без чуття і без серця.

І тому то ніхто не спішився, щоби занятися самітною сиротою. Коли люде розійшлися по своїх домах, щоби пообідати, і притягнули сани, то молодий Сньолфур оставсл сам на своїм шматку землі.

Колибу забрало далеко з піміся і вона перемінилася в руїну. Денеде видно було якийсь стовп, що виринав зпід снігу, або рибацькі знаряди, засипані до половини в снігу.

(Кінець буде).

Дівчата.

— Від кого цей лист?
— Від Степана.
— Що пише?
— Пише, що як вернеться, то ожениться з найкращою дівчиною у світі.
— А то поганець! А завжди обіцяв, що ожениться з тобою.

ПОТРЕБУЄМО 35 УКРАЇНЦІВ З $100.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В МЕНЧЕСТЕР, НЮ ГЕМШИР, ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ, ПИШЕ: ХАЙ І НАШОГО ІМЕНІ НЕ БРАКУЄ МІЖ СТОДОЛЯРОВИМИ ЖЕРТВОДАВЦЯМИ НА БУДОВУ ДОМУ ЗАХИСТУ, ПРИЗНАЧЕНОГО В ПЕРШУ ЧЕРГУ ДЛЯ НАШИХ БОРЦІВ-КАЛІК. ХАЙ І ІМЯ НАШОЇ ГРОМАДИ ВИДНІЄ МІЖ ТИМИ ЧЕСНИМИ ЖЕРТВОДАВЦЯМИ, ЩО ЗАВЗЯЛИСЯ ПОБУДУВАТИ ВІКОВУ ПАМЯТКУ ЖЕРТВЕННОСТИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ І ЇХНЬОЇ ЛЮБОВИ ДО РІДНОЇ ЗЕМЛІ.

ХОЧЕМО ВІРИТИ, ЩО ЛИСТОПАДОВІ СВЯТОЧНІ ДНІ ПІДНЕСЛИ ДУХА НАШОЇ ЕМІГРАЦІЇ, А РАЗОМ З ТИМ І ЇЇ ЖЕТВЕННІСТЬ ТА ЩО ВОНИ ПРИНЕСУТЬ НАМ ТИХ 35 СТОДОЛЯРОВИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ, ЗА КОТРИМИ ШУКАЄМО.

НАШУ ЛЕПТУ ВИСЛАЛИ МИ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. BOX 411,
PHILADELPHIA, PA.

З РІДНИХ ЗЕМЕЛЬ.

ЛЯХИ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ ЗА СВЯТО ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА.

Дорогий!

Подаю Тобі дещо з перебіжних хвиль, а головно студентських тут в Тернополи, де справа мається тепер ось як: Наша українська ґімназія тепер заповнена польськими професорами. ВсіхУраїнців професорів перенесено в инші місця. Можеш знати, кому це вийде на шкоду. В кождім разі Українцям на лихо. Тих студентів, котрі були вигнані зі школи минулого шкільного року за приналежність до Пласту, по тяжких трудах удалося деяким вернутись на дальшу науку з доповняючим іспитом аж в 20 день пізнійше. Але не всім так судилось, бо лишилось кількох, що не мають права вступу до жадних заведень шкільних на території Польщі. Тепер знова виринають нові конфлікти, що, розуміється, не на користь ідеям.

На день 1. листопада влаштовано свято на могилі поляглих стрільців; там то українська молодь принесла вінці слави погибшим за українську ідею, там то принесли громадяне свічки любови до тих прометеїв української скали. При побожнім склоненню голов прибувших відспівано пісні на честь геройських вчинків тих скостенілих, зопелілих, а живучих вічно в серцях молодих наслідників.

І ось почулись слова наказного комісаря свято скінчити, бо пісні відносно других народів звучать дісгармонійно. Українці захоплені святом і оповиті мережкою гробів якби ожили і на устах почулась пісня народнього гимну враз з криком малих дітий і якби зчинилась паніка на вид стрілів поліції. Тут же арештовано кількох, але на тім не скінчилась кровожадна пімста Ляхо-Татарів, бо зараз же після відходу наших від могили здемольовано наші вінці, чого ніхто не сподівався.

Так начеркнені приблизно події, мали місце тут в Тернополи. Небавом опишу обширнійше про ляцькі надужиття.

Остаюсь Твій

Василь Кропива.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори за місяць грудень відбудуться в середу, 4. грудня, в годині 8:15 вечером, в Січовім льокали, 46 Ст. Маркс Пл. Всіх членів проситься явитись на тих зборах та виріпнати членські вкладки, так, щоби Уряд Відділу мав змогу приготовити касовий звіт на зближаючіся річні збори, котрі відбудуться з кінцем сего місяця. Члени, котрі без важної причини не являться на тих зборах будуть укарані по думці статута У. Н. Союза. — Микола Близнак, секр.

Степан Мусійчук.

УКРАЇНСЬКА МАТИ.

О, Мамо, Ти Рідна, Українська Мати!
Я перед Тобою чоло днесь схиляю,
Тобі в честь я пісню оцю укладаю:
Ти дала любов мні до всього, що своє,
Про Тебе говорить кожде слово моє,
Бо Ти в моїй кости, в думках і у крови,
Бо Ти: це мій нарід, всі рани й окови.
Всі звуки із рідних грудей міліонів —
Тобі, Рідна Мамо, це пісня поклонів.
Тобі я хотів би всі сили віддати...
О, Рідна Ти наша, Українська Мати!
Тобі усі лаври, вінки, честь і слава,
Бо Ти себе в жертву народу віддала;
Ти нації рідній не дала умерти,
Сліду життя свого з лиця землі стерти.
У злиднях пройшла Ти всі довгі століття,
Варварство прожила й Татар лихоліття;
У муках й страхіттях діток Ти родила,
По стернях і спеці носила, кормила.
Ти оберегла їх від ворога-ката...
Страднице Ти Рідна, Українська Мати!
Чужий, хоч і рідний, Ти лан обробляла
І кровю та потом його подивала;
Кріпацтво Ти люте на плечах пронесла,
Гірку панщизняну добу перенесла.
Кати над Тобою до крови знущались,
Загибелі Твоїх дітей все бажали,
Але Ти як львиця чувала всі віки,
Свій рід не пускала з своєї опіки,
Новим поколінням не дала сконати...
Кріпачко завзята, Українська Мати!
Ти роду Вкраїни хоробра Спартанка,
І перед Тобою най криєсь Римлянка,
Бо, Ти, хоч кривджена, все щира, жичлива,
Чужого не була добра пажерлива.
Ти вчила свій нарід йти правди ходою,
В чужу землю злую не стати стопою;
Ти вчила чужого добра не бажати,
Але і свойого Ти вчила не дати,
Та око за око ворогам віддати...
О, Ти справедлива, Українська Мати!
В колисці дитині до сну Ти співала,
Любов до народу Вкраїни вщіпляла;
Тобі літописці, співці і поети
Муть спомини вічні в честь-славу складати,
Бо Ти Україні мужів дала слави,
Що родови Твому життя все віддали:
Ти дала Шевченка, Франка і Богдана,
Ґонту, Дорошенка, Мазепу Івана.
Про Твою завзятість ввесь світ не співати...
О, чесна і щира, Українська Мати!
Хоч вік ввесь прибита працею важкою,
Ти не проклинала недоленьку свою.
Одна Ти звичаї рідні заховала
И молитись по свому діток научала:
Ти їм передала предківську молитву,
Що з нею за волю йшли лицарі в битву.
І гордо, без сліз, Ти синів у бій слала,
Хоч сама в наругах у ката страдала.
І Ти не боялась за правду страдати...
О, вірна, козацька, Українська Мати!
Ти світови дала націю велику,
Ти благословляла їй жити до віку.
Днесь про Україну ввесь світ вже говорить
І доки ме плисти Дніпро в Чорне море,
Не згине вже слава Твоя і народу,
Що жив вже на волі і цінить свободу!
Прапор наш блакитний на жовтому полі
Тобі й Твоїм внукам дасть щастя і долю.
Жие український рід сильний, богатий,
Рід Твій, наша Рідна, Українська Мати!

Шикаґо, вересень 1929.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Громадянська праця Союза Українок.

Звичайно з осінню зачинається живіща праця по всіх товариствах, а в зимі доходить до зеніту. З весною ослабає, зовсім завмирає. Щоби використати сей хосесний час для праці, отвираються двері до товариств і клюбів, і кождий з них старається приєднати прихильників і членів.

Через чотири роки тинявся Союз Українок в Америці (головний осідок в Ню Йорку) від хати до хати зі своїми сходинами. Всі гроші, які впливали до каси, висилалося до краю. В касі не лишалося майже нічого, хіба стільки, що на адміністрацію. Деякі люди переконані, що коли товариство не уряджує балів і концертів, то нічого не робиться в данім товаристві. Се понятя є помилкове, бо Союз Українок в Америці свою роботу продовжав, на що є посвідчення з краю, і наслідки її є відділи в ріжних частях Америки. Мильним було не робити про се так много розголосу в пресі, як се роблять инші товариства.

Зваживши се все, Союз Українок постарався про свою домівку, де можна буде помістити много членів, чи то на відчит, збори, чи якунебудь розривку. Крім того салю нашу буде можна відступати до розпорядимости иншим товариствам. Крім того заведено деякі зміни в статуті. І так: Крім членства ґрупового приймається членів індивідуально за оплатою 25 центів місячно, а не, як було дотепер, 5 долярів річно.

Заряд постарається про лекторів так, щоби один раз на місяць відбувався відчит на ріжні теми. Крім того буде уряджуватись вистави українського мистецтва, тісніші звязки з американськими товариствами і представництвами американської преси в цілях інформаційних. Союз Українок є вже членом Women's National Party, має теж звязки з найсильнішою жіночою орґанізацією в Америці, Лігою Мира і Свободи.

Залежить тепер, скільки жінок в Ню Йорку і околиці є дійсно думаючих, скільки з нас возьме керму в тій великій машині народної роботи.

Початки все найтяжчі, але сі початки вже перейшли ті, котрі з самого початку взялись за майже неможливе до виконання діло. Ті, що прийдуть тепер, прийдуть на готове, тільки своєю силою, авторітетом поможуть пустити сю машину в більший розгін, щоб принести скорші й більші наслідки праці.

Домівка тепер на укінченню і скоро буде готова, уряд С. У. А. оголосить її отворення.

Лотоцька, писарка.

—o—

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Жінки орґанізуються при У. Н. Союзі.

Кілька свідомих жінок задумало з початком біжучого року зорґанізувати місцевих жінок у відділ У. Н. Союза. А руководилися вони тим, що це принесе не тільки матеріяльну користь, але разом з тим і національну свідомість, коли наше жіноцтво буде при У. Н. Союзі, себто при тій орґанізації, що так ревно дбає про добро нашої української справи.

Засновано відділ Союза й названо його Товариством ім. Ольги Бесарабової. Дехто з менше свідомих був противний тій назві, бо казав, що краще дати імя якоїсь святої, а тоді скорше жінки пристануть до товариства. Та свідоміші обстали при своїм, бо були тої думки, що імя закатованої Ляхами народної мучениці є дороге кождому Українцеви, а особливо повинно бути дорогим для української жінки.

Товариство дало на протязі короткого свого істновання один баль і одну виставу „Орендар у клопоті".

На балю було стільки людей, що не було де їх примістити. І всі аж за голови себе брали, питаючи один одного, що це за причина, що молоде товариство стало відразу таким популярним?

А популярним стало товариство дійсно тому, що зорґанізовані в тім товаристві жінки не дармо назвали своє товариство іменем нашої страдальниці покійної Ольги Бесарабової. Вони намагаються рівнож по своїй можливости служити тій національній ідеї, за яку Ляхи закатували Бесарабову.

Жіночий 47 відділ У. Н. Союза ім. О. Бесарабової існує всього 10 місяців, а вже тепер має 30 старших членів і 10 дітей та коло $200 готівки. І є повна надія, що воно зросте скоро ще більше, чого від серця йому бажаю.

Максим Паращак.

—o—

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Школа українських танків артиста В. Авраменка.

До нас завитав наш одинокий український балетмайстер Василь Авраменко. Це дорогий післанець степів України. Приніс нам те, що ми творили віками і чим ми любувалися, а саме: наш рідний танок. Тепер і ми, шикаґовські громадяне, зможемо собі пригадати рідний край в живих образах нашого танку. Танки наші, зібрані Авраменком і ним викристалізовані, це не звичайна собі скаканка та гопка, це щось вищого: це душа нашого 40-міліонового народа, це чуття, якими наш нарід висловляв радість і молитву та подяку Богові за добродійства і веселі, щасливі хвилі життя.

В перших днях приїзду Авраменка до Шикаґо приняла його українська православна громада при 1944 В. Ірі вул. (Норд Сайд). Спільними силами всіх національних товариств і ґруп зорґанізовано вже тепер 100 учнів української школи танків, старших і дітей.

Дня 12. листопада дав п. Авраменко відчит з світляними образами так гарно, що всім стала ясна вага поширення нашої штуки танків. П. Авраменко заявив, що віддає справу провадження й орґанізовання школи в руки самим представникам громад.

Другий відчит для представників товариств відбувся в галі над Оклей театром дня 14. листопада, де зголосилися охотники до помочі в орґанізованню школи танків, а саме: д-р Г. Скеґар і В. Цимбаліст. Д-ра Скеґара назначив п. Авраменко головним адміністратором і касієром, а п. В. Цимбалістого секретарем школи українських танків на Шикаґо. Підписаного назначив п. Авраменко орґанізатором на кольонії Савт Сайд і Борн Сайд (пол. часть міста).

Перша лекція танків відбулася в суботу, 16 листопада, в українській галі при прав. громаді, на яку зявилося 70 учнів.

Слідуючі лекції на північній стороні будуть відбуватися в суботи, почавши від 30 листопада, в галі над Оклей театром, 2330 В. Шикаґо вул.

Відчити для кольоній Борн Сайду і Савт Сайду відбудуться з кінцем листопада.

Нам, шикаґовським громадянам, треба конечно подбати, щоб тут стала школа з найменше 200 учнями, які могли б підготовитися до виступу на світовій виставі, яка відбудеться в Шикаґо в 1933 році. Тому нехай нікого з нас не залякає ні ціна курсу, ні час і труд, бо за 60 годин труду, за 24 лекції і за пару десяток ми набудемо собі і своїм дітям один з найдорощих скарків, а саме: наш рідний національний танок, яким маніфестуватимемо нашу культуру, нашу історію, звичаї й обичаї України. Тому вписуймося самі до цеї школи та вписуймо своїх дітей, за що вони нам до віку будуть вдячні!

Степан Мусійчук.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Свято Державности.

Дня 17 листопада відсвяткувала Бейонська Українська Громада торжественно память відродження нашої державности на землях Західної України. З рамени Співацького товариства „Боян", яке існує при тутешній укр. кат. церкві, завязався комітет, котрий занявся приготованнем до свята. До комітету ввійшли слідуючі громадяне: М. Пахолок, К. Гриник і П. Ошуст. До участи в святі запрошено Чорноморську Січ з Ню Йорку. Знову п-ні М. Бояновська вишила гарну ленту на могилу з написом: „Українським Героям — Вічная Память".

В неділю, 17 листопада, падав через цілий день дощ. Погода була погана. Та це не було перешкодою для нашої громади. Вона заповнила церкву як ніколи й вислухала там панахиди, яку відправлено над стрілецькою могилою в присутности чотирох священиків. У церкві вислухав нарід проповіди, що нагадувала славні дні відродження нашої держави.

Вечером відбувся святочний концерт. Саля була битком набита. Коли піднеслася заслона, представився публиці чудовий образ. Стрілецька могила була вкрита заленю. Біля неї великий синьо-жовтий прапор, виплетений з пречудних живих квітів. А довкола могили стояв хор, увесь в українських строях. Дівчата, вже тут роджені, виглядали у наших народних строях як маків цвіт, як писанки. Хлопці подобали знову на справжніх козаків.

Хор спочивав у руках учителя В. Мельничука. Видно, що отсей діріґент це молода, енергійна й многонадійна сила, бо співали гарно, коли брати під увагу, що хор не такий великий і не довго існує.

Немало труду мусів вложити учитель і в школу, бо діти проспівали доволі тяжкі пісні. Малі дівчатка Ольга Макогон і Розалія Курило деклямували підходячі під свято вірші, а старші, Марія Курило й Марія Кушнір, прямо одушевляли своєю доброю вимовою.

Співав ще терцет, в якім брали участь: А. Кушнір, А. Борис і Л. Язвінська, а який припав публиці дуже до вподоби.

Святочну промову виголосив д-р Л. Мишуга. Бесідник представив листопадові події і вказував на те, що слід нам робити, щоби діждатися своєї держави.

Учитель Мельничук вказував на вагу школи і пісні й взивав батьків, щоби посилали своїх дітей до української школи, а старших з голосом, щоб вписувалися в члени Співацького Товариства „Боян".

Кінцеве слово виголосив гром. А. Бесараб. Він дав вислів своїй радости, що бачить на тім святі таку велику силу народа, бо це є великий поступ і зворот до кращого. Це познака, що бейонські Українці хочуть положити кінець непорозумінням і неґодованням, а змагають до обєднання всіх своїх сил, щоби піднести народне життя в громаді й дати кращу поміч Рідному Краєви.

Відспіванням національного гимну закінчилося це славне свято, а вдоволений нарід розійшовся домів з надією, що бейонська Громада збудилась до нового життя.

Сусід.

ПОДЯКА.

Я, низше підписана складаю сердечну подяку У. Н. Союзови та його урядникам за скоре виплачення мені посмертного в сумі $1,000 по моїм мужі бл. п. Атанасі Павуку.

Таксамо складаю подяку Тов. „Сокіл" і його урядникам, котрі причинились до звеличання похорону.

Разом з цим висилаю чек на суму $5, а то $2 на Сиротинець-Захист У. Н. Союза і $3 на памятник Семенови Ядловському й на стипендію його імени.

Пазя Павук,
Клівленд, Огайо.

Імена.

Людина має три імена: одно від своїх батьків, друге від світа, трете від своїх вчинків.

З МУЗИКИ.

Концерти Товариства Приятелів Музики в Ню Йорку.

(Society of Friends of Music).

I.

На сторінках „Свободи" згадувано вже про концерти, давані з рамени Society of Friends of Music, під управою диріґента А. Боданського. Цікаві ті концерти тим, що вони дають спромогу почути великі і цінні твори з минувшини, у як найкращому виконанні величавим хором при співучасти першорядних солістів і симфонічної оркестри. Сам хор не професіональний, та з літами достиг кольосальних результатів, й тепер зачислюється до знаменитих хорових організацій Нового Світа. **Це добрий примір і для нас, бо наші хори можуть також знестися високо, коли будуть витревалі у своїй праці.**

Концерти Т-ва Приятелів Музики насувають ще одну думку, а саме: добрі та злі твори (не тільки музичні) задержують свою вартість віками. Бували всякі революції, валилося старе життя, а величних творів не торкнуто; були і є великі критики, котрим не під смак минуле, та вони, як той лис, що не може дістати зрілого винограду і каже: квасний.

Недавно питали одного з найславніших сучасних музиків про його погляд на стару і на модерну музику, а він сказав: „Нема перестарілої або модерної музики, тільки є: добра або лиха". — Саме за тою доброю музикою питаємо, бо вона нас захоплює, дає нам насолоду, ублагороднює нашу душу і спонукує нас до гарних діл.

Історія це одна з найкорисніших наук, а сучасність поставила її на почеснoму місці. Не тільки шануємо вартісні твори, а й відгребуємо порохом припалі твори, підносячи їх вартість і значіння.

Т-во Приятелів Музики поставило собі за свою ціль повищу думку і що неділі пополудні дає спромогу широкій публиці послухати високо вартісні музичні твори. В неділю, 10. ц. м. продуковано на концертовій естраді оперу В. Ґлюка „Орфей і Евридика". — Ґлюк, славний композитор вісімнацятого століття, хоч Німець, то свої твори пише італіянщиною. У той час усі композитори писали на італійську маніру і в італійському дусі: вся увага була звернена тільки на мельодію, а сам зміст опери був маловажний. Франції надоїла „італіянщина" і її композитори попали у своїх операх у протилежну сторону, іґноруючи мельодію, а звертаючи увагу на акцію. Бачив це Ґлюк і постановив получити у гармонійну цілість слово з музикою. Цього й доконав, а його опера „Орфей і Евридика" є твором перелому. Його думка була правильна, а його шляхом пішла дальше инші композитори. Ідеалу досягнув у своїх операх (музичних драмах) німецький композитор Р. Ваґнер. Він злив в одноціле слово музику й акцію.

Знаючи зміст опери і слухаючи її на концертовій естраді, переконуємося, що Ґлюкова музика відповідає змістови опери. Її ціль не показати співака з його голосом (а так водилося в італійській опері) тут слово убране у відповідну мельодію, а музика має за завдання своїми засобами ілюструвати те, що діється в опері.

Зміст опери „Орфей і Евридика" взятий із старо-грецької мітольоґії. (Орфей, мітичний співак, своїм мистецтвом-співом визволяє душу своєї померлої дружини з другого світа).

Дієві лиця: Орфей, Евридика, віщун богів Ерос, хор пастухів, демонів і фурій (злих духів) і хор щасливих душ другого світа. Повно тут моментів, що захоплюють слухача вірним представленням образів і глибоким зрозумінням духового стану дієвих осіб.

На цьому місці хочу звернути увагу наших читачів на ровесника В. Ґлюка, а нашого земляка-композитора Д. Бортнянського. Бортнянський, побуваючи деякий час в Італії на студіях, написав пару опер у чисто італійському дусі. Дві його опери і виставлено там. Думаємо, що небаром і ми відновимо порохом припалу спадщину нашого земляка, а певно художня її вартість не мала.

II.

Програму слідуючого концерту виповнило „Німецьке Requiem" Йогана Брамса. Це великий твір на хор, соля і оркестру. Це не богослужения за померших, а вільно трактована композиція в память померлої особи (в цьому разі в память матері композитора). Йоган Брамс, славний німецький композитор (1833—1897) взяв текст до свойого твору з лютеранської біблії, де є висловлені думки про наше життя і смерть.

Величавий і прекрасний цей твір лишає по собі незатерте враження. Слухаєш його із запертим віддихом, перенятий глибокою думкою. Думаєш про себе та і згадуєш тих, котрі свою голову поклали за велику ідею. Старому стрільцеві стають перед очі сотки воєнних товаришів, що своїми кістьми засіяли нашу землю, своєю кровю полили її, а нам оставили заповіт: **вірно служити свойому народові,** та праведно жити. Згадав про Них і згадав про наших інвалідів. Хоч не здобули ми волі нашій землі, але за те скріпили духа у борні, та йдемо нестримним походом до Волі.

М. О. Гайворонський.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

БАЛТИМОР, МД.

Збірка на будову Українського Народного Дому в селі Кійданів.

Дня 17 с. м. ми, односельчане, зійшлись на наради в справі допомоги на будову Народного Дому в ріднім селі й рішили одноголосно подати помічну руку нашим братам. На нарадах припоручено тром громадянам, а саме: Теодорови Чорніеви, Теофілеви Колодницькому та Олексови Кричківському, щоби вони занялись збіркою.

Збірка того самого дня принесла $58.00, котрі вже вислано до „Обєднання" в Филаделфії для висилки до краю на призначену ціль.

Жертви зложили як слідує: по $10: Т. Чорній, Т. Колодницький, О. Кричківський, Н. Шандровський; по $5: Т. Колодницький; по $2: Т. Шандровський, А. Корчинський, И. Семенків, О. Чикета, Я. Семенків, А. Чикета; по $1: П. Семенків.

Отже, браття односельчане — деб Ви не перебували, всі як один зложіть свою лепту хоть і найменшу, бо, як сказано у відозві наших селян, від нас буде залежати, якої великости має бути той дім. Я вірю, що ми всі бажалиб бачити той дім як найбільшим і найгарнішим. Тож коли у нас таке внеслe бажання є, то кождий зложім свою жертву. Хтоб хотів довідатись більше в тій справі, пишіть на понисшу адресу:

Теодор Чорній,
3136 O'Donnell Street,
Baltimore, Md.

ВІДОЗВА

до родимців села Кійданів, повіт Бучач.

Дорогі Брати!

Наше теперішне положення змінилося на гірше від того, яке було за австрійських часів. Наші непрошені опікуни накладають на нас тягарі, тяжші від млинського каменя. Ми одначе боронимо свого, як можемо.

Хочуть нам вирвати нашу рідну мову, однак ми не даємо її собі вирвати й ховаємо її у глибині нашого твердого українського серця.

Життя змушує нераз іти дорогами, на яких годі зазнати великих приємностей.

Бо кождий примус, хочби й до чого доброго, має свої немилі початки. Зазначуємо це на те, щоб Ви, дорогі Брати, зрозуміли, що ми саме знаходимось в такім примусовім положенню, яке змушує нас застукати до дверий Ваших сердець, бо лише свій свого зрозуміє.

І хоч воно неприємно просити, то однак додає нам до того відваги та свідомість, що то лише початок такий трудний і неприємний. Бо як дозріє овоч нашої праці, як довершимо розпочате діло, то тоді й з Вами поділимось нашою радістю.

З чистого доходу кооперативи „Віра" ми вже закупили площу від Теофіля Козловського, де має стати Український Народний Дім, у котрім має зістати приміщена читальня „Просвіти" та кооператива „Віра". Дотепер читальня й кооператива находяться в комірнім.

Якої величини та твердиня буде, то ще не знаєм. Це залежить від того, дорогі наші Брати, яка поміч прийде від Вас.

Тому, дорогі наші, всі виходці села Кійданів, жертвуйте хоч найменьшу лепту, та причиніться до здвигнення дорогої твердині, деб українські душі гартувались на слушний час.

Гроші просимо слати просто до краю на адресу кооператива „Віра".

Комітет будови Українського Народного Дому в селі Кійданів, п. Бучач.

ВІДОЗВА

до громадян міста Добромиля і Перемищини.

Рідні Браття і Сестри!

Знаємо добре, що з болем серця покидали Ви рідний край, коли їхали на вільну землю Вашингтона. Знаємо і це добре, що як добрі діти своєї Матери-України любите її і готові станути в її обороні. Тепер іде в нас боротьба про душу нашої дитини. Ворог не перебирає в засобах, щоб лиш діпняти винародовлення наших дітей. Сей напір йде головно по містах. В Добромили (місточко на полудне від Перемишля) викинув маґістрат по 30 літах українську Захоронку С. С. Служебниць, щоби на її місци утворити польську. Робиться це в тій цїли, щоби в польській захоронці викривити душу української дитини і защіпити їдь ненависти до всього, що українське.

Ми дивитися на се не можемо і дітей своїх до школи яничарів не дамо. Ми мусимо мати українську захоронку за всяку ціну. Цего домагається наша народня честь і добро Неньки-України. Як все, так і тепер витягаємо руку до Вас, рідні Браття і Сестри за морем, і просимо о поміч. Віримо, що горить у Вас любов до рідної справи і болить Вас наша спільна недоля.

Свідомих справи людий просимо занятись збіркою лепти та переслати її на адресу:

Українська Щадниця
в Перемишли, ч. вкл. книж. 314

За всі лепти іменем української дітвори складаємо сердечну подяку.

За Комітет будови Захоронки в Добромили:
о. І. Господаревський, голова;
М. Карманська, секретарка.